

PERIÓDICH SATIRICH,

HUMORÍSTICH, IL - LUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 CÉNTIMS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA

Números atrassats 20 céntims.

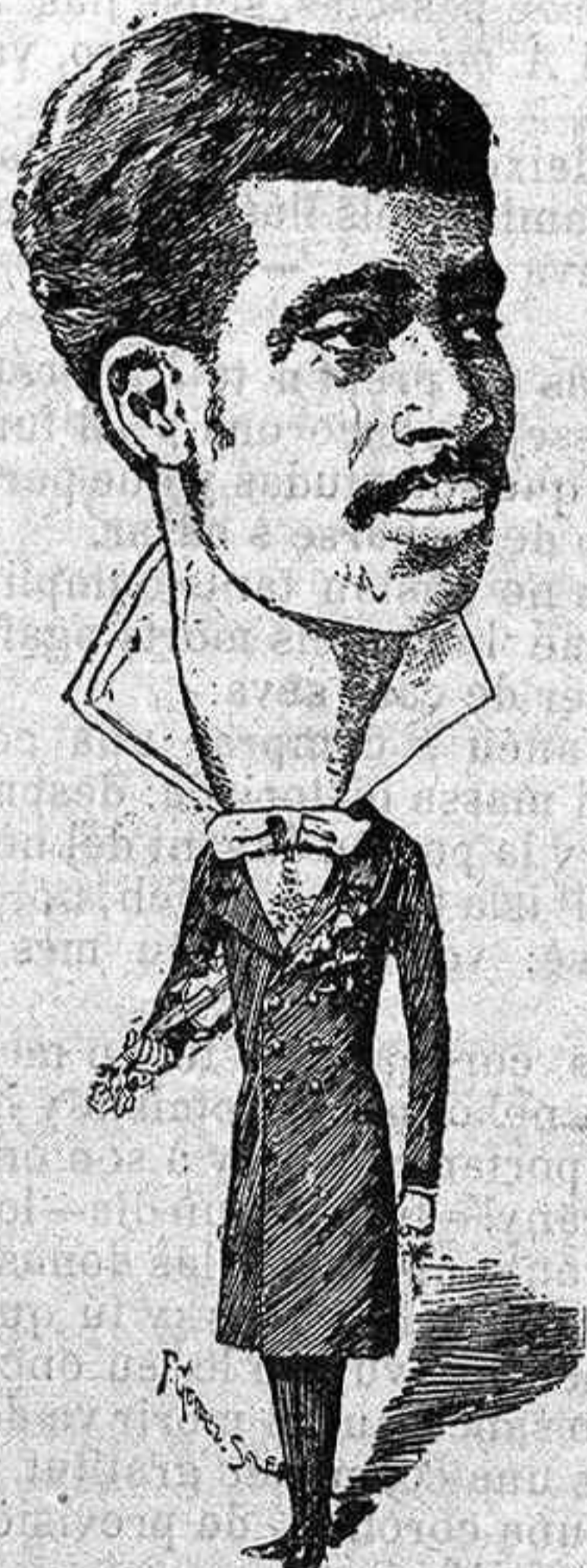
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

BRINDIS DE SALAS.

Explica tot lo que pensa
y diu tot lo que vol dir,
valentse sòls de las cordas
del seu portentós violí.

CASTANYAS Y CORONAS.

En los teatros de ferro y rajolas, que tenen decoracions de tela, arbres de fusta y núvols de cartó, s' acostuma á representar primer lo drama y després lo sainete.

En lo teatro del món, en aquest immens escenari que té núvols de debó, arbres veritables y decoracions de bulto, 's fa completament al revès. Primer se representa la pessa; després s' executa 'l drama.

Per xó lo día hu celebrém la bulliciosa festa de Tots Sants y l' día dos conmemorém la trista diada dels morts. Primer riure: després plorar...

¡Es ben veritat que de riallas ne venen plorallas!

Ja que la vida está combinada d' aquesta manera, acceptém-la tal com es... y riguém.

¿Som Tots Sants? Pues vingan castanyas, panellets y vi de Málaga. Demá ja comprarém una corona fúnebre y anirém al cementiri á derramar unas quantas llágrimas...

Quí més quí menos, tothom celebra la seva festeta. Podrá murmurarse tan com vulguin del govern, podrá haverhi crísis y tancarse moltes fábricas, podrá enfonzarse mitj món: tot es en vá. La castanyada del día de Tots Sants no 's pot perdre. La careta del Carnestoltas, lo bé de Sant Joan, la castanya de Tots Sants y 'l gall de Nadal son los quatre fonaments de la familia catalana.

Desde primera hora del matí, en totas las casas s' están ja ocupant dels preliminars.

—Ramón, no t' olvidis de comprar los panellets quan surtis. Mira... de passada porta també una ampolla de vi dols. Jo ja 'm cuydaré de las castanyas...

—Suposo que no deurá venir tanta gent com l' any passat.

—No; no vindrà més que la mare, ma germana, 'l seu promés y las dugas cosinas.

—¡Anda! ¿y de aixó 'n dius poca gent?

—¿Encara 'n vols menos?

—¿Jo? Lo que jo voldria es que no vingués ningú. Ja som prou tú y jo y las criaturas. ¡No sé perquè cada any has d' encarranquinar-me tota aquesta patuleya de parents!

—¡Bo! ¿qué no sabs que en diadas aixís las familias acostuman á reunir-se?

—Sí; pero la familia téva sempre 's reuneix á casa nostra. ¿Per qué no 'ns reunim á casa d' ells?

—Ja hi anirém un altr' any. Vaja, vès, mono, vès á comprar los panellets y 'l vi bo...—

Hi ha casas en que encara 's conserva la piadosa tradició de dir lo rosari avants de fer la castanyada. Los vells están aferrats á las costums antigas; los joves volen ferlas desapareixe. D' aquí s' origina una lutxa que 'l vespre de Tots Sants ocasiona moltes disputas.

La mare vol que 's digui 'l rosari: los fills fan lo pagés y procuran tirar terra sobre l' assumpto.

—Noy, Pepet, fes lo favor de venir.

—¿Qué ja están á punt las castanyas?

—¡Potser sí que hi estarán! Vina á dir lo rosari.

—¡Fuji, dona, fuji! 'S posan malament las castanyas darrera de la lletania...

—Si no vens á dirlo, no 'n menjarás.

—No crech que perdi gran cosa,—replica 'l fill gran.

—¡Ja 'l sents, Mariano, ja 'l sents al teu heréu com s' explica! ¡Ay Senyor, ja te rahò mossen Félix, que la perversitat ho ha corcat tot!

—¡Mentres no haja corcat las castanyas!—respon lo Pepet presentantse y comensant á menjarne, á pesar de las protestas de la pobra mamá que acaba per dí 'l rosari sola...

¡Bueno! Ja ha passat Tots Sants. Lo baf de la malvasia s' ha esbargit, l' eco de las copas s' ha perdut, las pells de las castanyas s' han escombrat.

Prou riallas, prou gresca, prou gatzara. Ahir reyam: avuy plorarém. Ahir era Tots Sants: avuy es lo dia dels Morts.

Darrera las castanyas, las coronas. Al revés d' aquellas ocasions, que tots recordém, en que darrera las coronas han anat las castanyas.

Llensémnos al carrer. L' animació es la mateixa que 'l dia anterior: los actors no han canbiat. Lo únich que ha sufert transformació es la escena.

Allí ahont ahir venían panellets avuy hi venen símbols funeraris y coronas de semprevivas: vels'hi aquí tot.

Los fills que han perdut los seus pares, las donas que han perdut lo marit, los nebots que han perdut l' oncle 's disposan á perdre alguna cosa més: á perdre una mica de temps y unas quantas pessetas comprant una corona.

Fet y fet, ¡costa tan poch cubrir las apariencias y quedar bè als ulls del món!

Jo hi vist anuncis de coronas fúnebres á dos rals.

¡Cinquanta céntims!

¿Quí serà 'l que no demostrará lo seu carinyo als morts, poguentne sortir tan barato?...

Las viudas, sobre tot, avuy están verdaderament conmogudas.

Se llevan, se posan la millor robeta, procurant que un plech del manto 'ls tapi mitja galta, perquè diu que aixó es de bon tó, y aixís, sérias, endoladas y ab un ayre melancólich que trenca 'l cor se 'n van á comprar la corresponent corona.

—Deu lo quart...

—Vosté dirá.

—Desitjaría una corona ¡ay!... pèl mèu difunt.

—¿Vosté es viuda?

—¡Ay, si senyor, per desgracia!

—¿Qué vol ferhi! Ja se sab que al món no hi venim sinó per quedar viudos. ¿Y cóm la voldria la corona?

—¿Qué sab una! ¡Com una servidora no havia sigut viuda may!... Hi vaig venuda ab aquestas cosas. Veji, vosté mateix... ¿quina esculliria?

—¿Si jo fos viudo? La millor de la botiga; pero no tingui por, no tindré aquesta sort.

—¿Qué vol dir? ¿que no es felis ab la seva senyora?

—¡Psè! No massa, que diguém...

—¡Ay!

—¿Qué?

—Si vol que li digui la veritat, tampoch jo ab lo mèu difunt vaig serho gayre... Pero ¿sab? fa tanta tristesa aixó de quedar viuda, sola, sense amparo, sense un home...

—¡Oh! Vosté ray... es jova, simpática y sempre que vulga trobará qui...

—¡Ay, per amor de Deu, no digui aquestas cosas!...

—Te rahò: digui ¿quina corona hi posarém?

—Miri... aquesta ¿no li sembla? ¿qu' es molt cara?

—No... quinze pessetas, sense llas. Si hi vol un llas que digui *A mi querido esposo*, valdrá quatre pessetas més.

—Donchs deixém-la aixís, sense llas. Ell ja no n' era gayre amich dels llassos. Sempre deya que jo me 'n posava massa...—

Si las viudas se prenen tota aquesta molestia, es perque passejant la corona pèl difunt, anuncian públicament que son viudas y que per lo tan están en disposició de tornarse á casar.

Los viudos no gastan tants cumpliments. Jo 'n conech un que 'l dia dels morts agafa dos duros y diu al porter de casa seva:

—Miquel, anéu á comprar una corona, teniu: que no sigui massa historiada: després la porteu al cementiri y la penjéu davant del nostre ninxo. ¿sabéu? es á l' isla tercera... dich, nó, á la quarta... en fi no ho sé; vos ho tindréu més present que jo —

Una de las coronas que tenen més intrínquís es la que un nebot molt bromista y molt calavera acostuma á portar cada any á son oncle.

—¡Es extrany!—li deyan un día—los fills apenas dedican coronas als pares, las donas ab prou feynas se recordan dels marits ¿y tú que no ets més que nebot pensas avuy en lo teu oncle?

—¿Que no sabéu que al morir va deixarmho tot?

—¡Ah! Es una corona de gratitut.

—No: es una corona... de previsió.

—¿De previsió?

—Aquest oncle es mort; pero encara 'n tinch dos de vius y tan ríchs com ell...

—¿Y qué?

—Que tracto bè y mimo al mort perque 'ls vius estiguin contents y pensin que per ells faré 'l mateix... si ells fan lo mateix per mí.—

Una subasta.—¡Sis pessetas!... ¡Sis pessetas! ¡sis pessetas!... ¿qui hi diu més?

¿Senten? Las campanas tocan de la manera més fúnebre que saben. Los camins que conduheixen als cementiris están plens de gent. Tot es dol, tristesa, consternació: tot nos recorda que avuy es la lúgubre festa dels morts.

¿No troban extrany que á la Exposició no hi haja vetllada extraordinaria?

—¿Per qué?

—¿No es la diada dels morts avuy?

—Sí.

—¡Y donchs! ¿No saben que la Exposició es lo mort més gros que ha caygut sobre Barcelona?

A. MARCH.

EXCURSIONS PER L' EXPOSICIÓ.

XIX

PALAU DE BELLAS ARTS—PINTURA EXTRANGERA.

Fransa ha omplert tres salas del Palau de Bellas Arts, Alemania un pany de paret y Bélgica una sala y mitja.

Las demes nacions nos ho han quedat á deure. Qui ab recorrer las tres salas francesas crega poderse formar una idea cabal del estat de la pintura en la vehina República, s' enganyará de mitj á mitj. L' ausensia de firmas reputadissimas impedeix que aquest concepte general pugui con-

cebirse desde Barcelona. Ademès, si entre 'ls quadros exposats n' hi ha alguns de bons, moltíssims de mitjans y hasta algun que no hi fá cap falta; no se hi conta cap obra superior, cap obra de las que se imponen y fan admetlla.

Brillan emperó en lo conjunt, y aixó es precis congisnarho, condicions que acusan una cultura superior á la dels nostres artistas. Primer de tot: solidés de dibuix. A Fransa 'ls que no saben dibuixar, no pintan. Res d' enlluhernar la vista ab coloraynas y atreviments de pinzell: molt esmero en compondre, en contornejar, en armonisar lo dibuix y 'l color. Tal es la nota característica dels pintors francesos.

En los nostres pintors hi haurá si 's vol més geni. En los francesos s' hi descubreix més ciencia, més estudi, més educació artística.

Y ara vegin rápidamente lo que més se distingeix, ja qu' es de tot punt impossible revistar quadro per quadro.

***

Sala primera.

Una bonica colecció de medallas preciosas, aquarelas regulars, dibuixos notables y aygua-forts superiors. Se distingeixen també alguns esmalts y miniaturas sobre marfil. Si volen passar un rato agradable, vegin examinant aquestas obras que de lluny no cridan; pero que contempladas ab detenció, sorprenden y algunas vegadas admiran.

Una dona que ha perdut un canari.
—«Val molt mes perdre un canari que no pas un' altra cosa.»

¡Cristo quina trepitjada!...
¡Li ha fet veure las estrellas!

La de *Carolus Durás* es una firma notable que suscriu un gran retrato de senyora, dibuixat ab gran solidés y realsat pèls primors de un ropatje espléndit.

La dona nua de *P. Mousset* (¡y qué aficionats son los francesos al desnú!) sentada sobre una branca y trayent un niu, apesar del abigarrament que produheix sobre sas carns lo pás de la llum á través de las fullas, produheix un hermòs efecte de frescura y tè fragments pintats de má mestra

A. Balouzet presenta un paissatge, que per ser genuinament francés no se sembla á res d' Espanya; pero que está impregnat de melancolía.

Finalment *A. L. Jacomin*, ab son quadro *Le bretteur* (un mosqueter que dona conversa á un brunyidor de corassas) fá gala de un exquisit dibuix y de un sorprenent relléu.

Sala segona.

Es la més gran y la que reuneix quadros de més empenyo.

La nena de *Deschamps* se 'n endú la palma. Lo quadro 's titula *Fret y Fam* y está tan impregnat de sentiment que se surt del march y tereix lo cor de la persona que 'l contempla. Aquella nena trista, qu' estira las mans enconjidas demanant una gracia de caritat es una figura que con mou, y fá venir las llágrimas als ulls. Es imposible alcansar ab tanta senzillés, un efecte més fondo.

D. Maillart regala la vista ab una dona dibuixada y modelada de má mestra sobre un fondo entre blau y blanch.

A. Roll dona 'l nom d' *estudi* á una dona rossa y nua de pel á pel, abarrassada al cap de un

badell, en plena campinya. ¡Quánts que ván á la Exposició voldrían ser mestres de aquell *estudi*! Per lo demés es un quadro espléndit plé de llum y de vida, robust y ferm.

Le printemps de la vie de *Perret*, tanca una idea de placidés; pero com á obra pietórica es deficient y altament monótona. Lo cel es blau y apesar de tot hi despuntan algunas estrellas. ¡Si será veritat que quan un pagés besa á una pagesa per primera vegada, li fá veure las estrellas al mitj del díal

Beauveric: magnífich paissatge, en que l' art s' oculta darrera de la senzillés y de la veritat.

Moreau de Tours: una dona ab una bandolina qu' es una hermosura p'ls seus contorns y una gran pintura per lo ben modelat de sos peus, de sas mans y de son pit.

Saintpierre: una dona oriental que aparta una cortina de glassa, fermament dibuixada y modelada ab gran *salero*.

¡Quimet!... Quimet! Vina que t' ensenyaré 'l niu.

A. Perrel: lo carro dels treballadors tornant de la feyna. que ab sas típiques figures de *campagnards* y l' hora baixa molt ben interpretada, té un encant inexplicable.

Bourgoque: un gran quadro de flors de una finura de tons y una delicadesa tal, que á un li sembla sentir la olor que despedeixen.

Y finalment, alguns quadros grossos y de pretensions entre 'ls quals, triariam sense vacilar *La barca de Sant Julià l' hospitalari de Dawant*, encare que apagat de color, notablement compost, briosamente modelat ab sas figures plenas d' expressió, que recordan la manera de Murillo, y un riu quals ayguas verdaderament rodolan. Es una obra d' empenyo bèn sentida y magistralment executada.

Sala tercera.

Sobresurten: un retrato de dona fet per una dona, la *Beury Saurel:* una senyora vestida de negre, que ressalta sobre fondo d' or vell, bèn modelada y plena d' expressió, encant lograt sense esforços y ab la més pura senzillès.

Una *marina de Berthelon*, consistent en una mar tempestuosa, que verdaderament se remou y se revolca.

La cullita de las patatas de Beanverie, notable paissatge qu' es la nota més felís y exacta del crepuscul vesperí, embolcallant á unas quantas figures.

Y per ultim, *la Mort de Pichegru de Moreau de Tours*, una plana de la tormentosa historia de la Revolució francesa, que 'ns transporta al sucés que representa ab sos tipos plens d' expressió y de caràcter, sens perjudici de la expontaneitat; quadro magistralment compost y dibuixat, sense exageracions, ni efectes teatrals.

La paret que ocupa Alemanya, no diu res.

Sols una obra crida més que las que la rodejan, completament insignificants: lo *Picador de Wagner*, pintat ab certa exageració.

Ara, respecte á Bèlgica ja son figas de un altre paner.

Algunas obretas sense pretensions, paissatjes sentits, impregnats d' espay y d' ayre: tal qual interior que demostra las preferencias de aquell poble: dos ó tres quadros de gatets, graciosos capritxos plens d' expressió y de travessura, fan que hasta sense res qu' elevi y entussiasmi. Bèlgica ocupi un lloch envejable en aquesta manifestació del art.

Lo paissatge de *Denduyts*, aquell sol vermell, y aquella terra mullada en que 's reflexa, es una nota deliciosa, dintre de la gran dificultat que significa.

Lo remat de *Lamoriniere* es senzillament admirable.

Aquella carreta que s' allunya de *Valeemputten*, á través de un país plè d' ayre y espay 'ns transporta á la realitat.

Y finalment, y aquest es la joia de la secció, lo *Carlos VI de De Vriendt*, sentat davant del seu *bufon*, al costat de la seva favorita, y entre mitj de dos gossos, forma una admirable escena de la Edat mitja, notable per la puresa de líneas y la soberana distinció de las figuras, verdadera conjunció de lo real y lo ideal.

Y aquí dono per acabat aquest article, separantime—per tractarse d' obras artísticas—del

gènero humorístich que ha predominat fins ara en las revistas de la Exposició universal.

Hauria pogut fixarme en las obras ridículas que 's prestan á la broma; pero 'ls autors de mérit quedavan postergats, y aixó no es just ni convenient, tractantse de artistas estrangers que 'ns han honrat ab sas produccions.

La nota cómica, en materia de quadros, queda reservada al dibuixant.

P. DEL O.

A UN DONETA.

(SONET.)

Femella ab pantalons; digas babau:
¿quant será, que cuidante sols del teu
deixis á los demés está' en lo sèu,
tornant á fer ganxet, que tan t' escau?

¡Sempre ab lo teu xiu xiu!.. ¡Deixals en pau
als teus vehins, y vès en nom de Déu!
En una porteria, pe 'l que 's vèu
t' haurias poset gros com un Sant Pau.

Sols te falta, crech jo, fer lo cap viu
perque no puguin amagarte l' ou
si es que 't vas á casar, com per qui 's diu,
y si estant ara sol, ja xerras prou,
lo pis desventurat ahont fassis niu
ha de semblá' un *safreig* ab l' aixam nou.

E. VILARET.

LA PLASSA Á REUS.

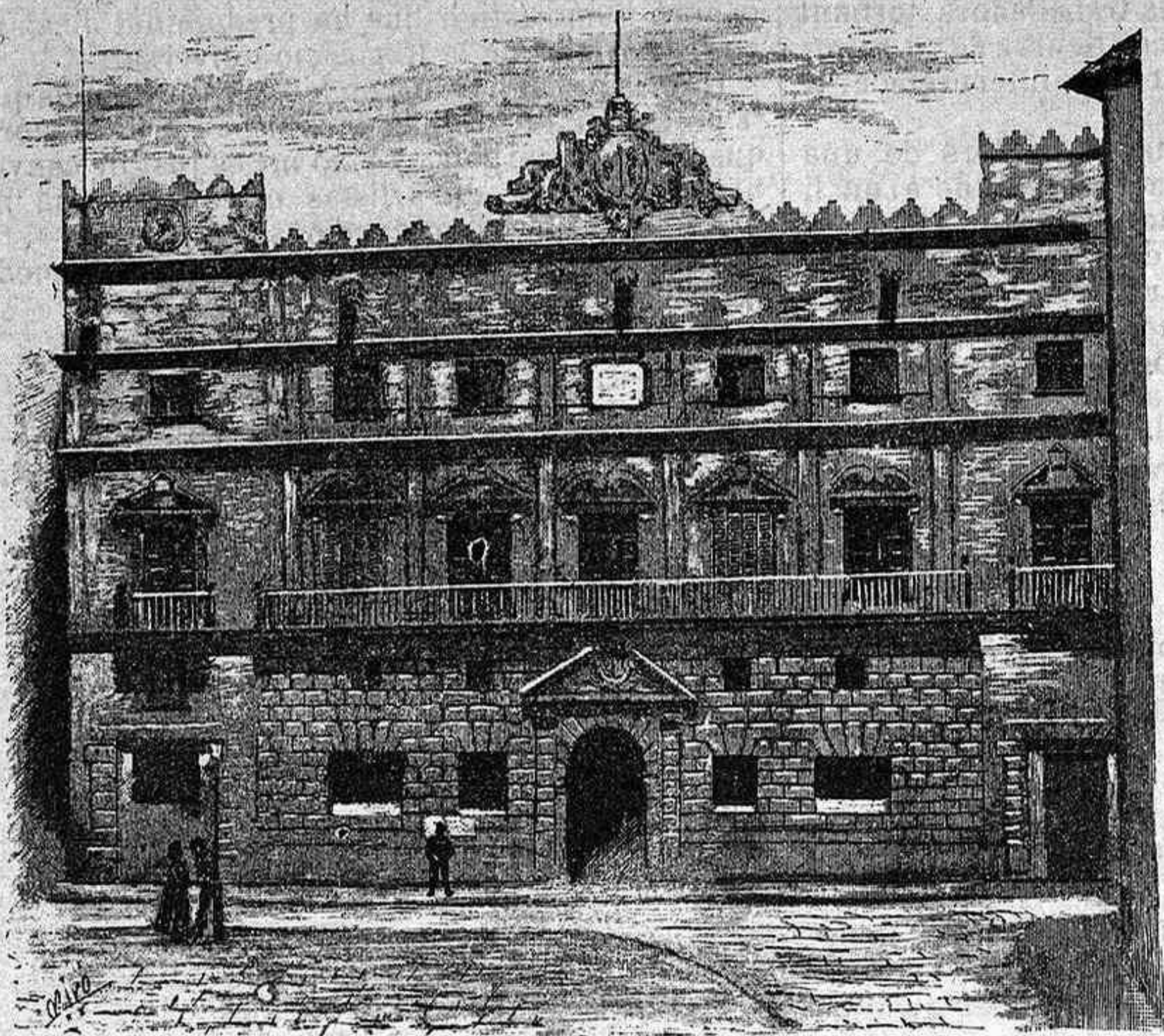
OVINT me venen á la memoria recorts de noy que podria creure ofegats en la casi vertiginosa corrent de ma agitada vida. Y es que 'm plau d' un cop al altre, perdre de vista á xinos y á moros, á japonesos y á indians, á alarbs y á islenyos del Mediterrani, pera re-veure aquella famosa Plassa del Mercadal de Reus, en qual tancat

vaig creixer al ayre y á la llum, com planta que aixó necessita pera no morir de anemia.

¡Si las he midat y corregut aquellas desiguals llosas de pedra de Salou, de tots colors! Vaig veure posarlas, las he torrat ab los fochs de Sant Joan, las he vist calcinar en días de revolta; mes res pot haverlas tant gastadas com mon pas incessant de minyo. ¡Quánts parells de sabatas m' hi deixaren allí las solas!

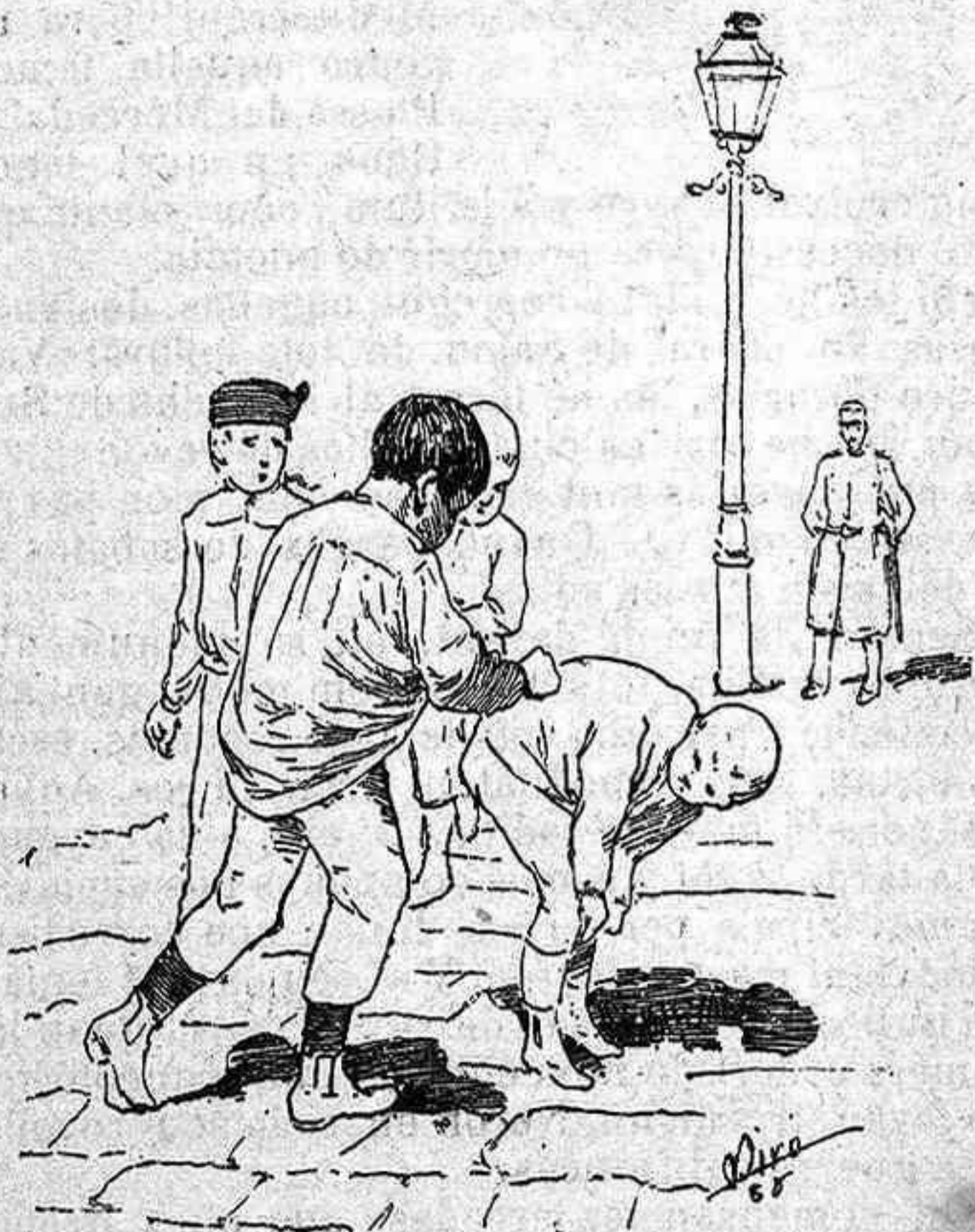
Sempre la tinch davant, ab sa monumental Casa de la Vila, tot fatxada, com molta gent que jo conech, y per dins tota feta de reconets, escalas tortas, sens comoditat, ni lloch, ni res. Aquell casal era la mèva pesadilla. D' allí, á la cayguda de la tarde, á mí y á mos companys nos espiavan los municipals per fernos donar una corredisaa si movíam massa gatzara. Y al seu davant tenia á cal Bulló, ma sucursal de xavos vells; quan los primers ardors de mon entussiasme arqueològich me feyan trobar un Nerón en cada sou rovellat de la guerra del francés.

Allí comensan las arcadas, que altas, dretas,

magestuosas, recorren tres quarts de plassa. Per tot servían. Abrigavan tendas al ayre lliure, los que passejavan al istiu, los que no duyan paraygua quan plovia. Cobrián á sabaters que tiravan lo nyinyol davant del tamboret, ab lo cossioll d'aygua al costat qu'era lo beurador dels gossos. L'herbolari hi penjava 'ls manolls d'herba de malva ó d'etzavaras curtas que may entenguí per qué serveixen. L'esparter hi trenava l'espart y cusía las sarrias; lo torner hi refileva las bitllas. Telas prehistóricas, cobrellits del sigle passat, penjavan así y allá com en pintoresca diada, per mostra de una tenda. Si Reus s'hagués enfonzat, al excavar los porxos, d'allí hauría sortit mitja vida de la ciutat esforsada.

Mes tot aixó era per mí lo accessori, lo menos

important y lo que considerava menos. Allá hi havia las columnas, grossas y rodonas dels pórtichs ahont jugavam als fanals; y era cosa de veure'ns á la cayguda de la tarde, al sortir de la golfa en la plasseta de las Garrofas ahont anavam á estudi, corrent deixar la bossa, pendre la llesca de pá sucata ab oli que 'ns servía de berenar, y entre mossegada de crostó y molla, cridar ab tota la veu d'uns pulmons de vuyt anys:

¡Qui vol fe uns fanals!

Y corriam, corriam fins que la suor nos cegava. Altras voltas, si eram pochs, nos contentavam ab un modest *endart*. Un parava, los altres saltavan á la una... á las duas... á las tres... á las sis... á las set... nó, á las set tothom havia de parar, porque may cap de nosaltres va arribar á comprendre ni

retenir en la memoria aquellas sibiliticas paraulas:

—*A las set, no hi ha barretet ni cabasset per aná á buscá patoya, al mas de 'n Besora 'n pescan.*

Y si 'ns reuníam molts, llavors la cosa era més seria. Desseguit se feyan dos bandos, y l'emprentam ó ab lo *Romani romamá*, ó ab los *Mossos y Lladres*, ó ab lo *Santiga s' amaga* que desperitava contra nosaltres totas las iras dels dependents municipals.

Los jochs anavan per temporadas, y ¡desgraciats de nosaltres quan arribavan las pilotas! Teníam una debilitat per las de goma, que ben fetas, fortás, rebotadas ab furia contra las lloanas de la plassa, pujavan fins als tercers pisos... y sovint trencavan los vidres dels balcones. Hi hagué entre nosaltres qui 's féu una reputació en lo de saber lligar pilotas y tirarlas millor: *lu Sable* 'ns feya enveja á tots. Mes també hi havia qui 'ns declarava la guerra, guerra terrible, sens pietat ni quartel... pera las pobras pilotas que 'ns podia agafar: era lo Cantijoch. Encara 'l tinch davant, á aquest venerable representant de la autoritat municipal, prim, sech, alt, vestit de vellut negre, ab la catxutxa al cap, corrent darrera nostre, armat d'un vit de bou y un trempa plomas pera fer la autopsia á nostras pobres joguinas. Mes també ¡quántas voltas degué baixar lo front davant nostres cops de pedra!

Tipo ben especial era el tal Cantijoch; home honradíssim que en sa juventut, allá p'ls anys de Riego, fou soldat y fins crech arribá á sargento; m'es tart fou mosso de café: al cap-de-vall de sas vellesas, quan ja per altra cosa no servía, sigué nomenant mitj agutzil y mitj municipal, dependent del Municipi ab la única ocupació de tenir á rotllo la quitxalla de la Plassa é impedir que s'embrassessin las aceras ab cadiras per pendre al istiu la fresca. Y era modelo de exactitut militar en lo cumpliment de son deber. De entre nosaltres á cap perdonava, á ningú tenia consideració

y á tots nos feya correr per igual: ¡si fins un dia arribá á multar á l' Arcalde, porque seya fora la porta de cala Baleta!

De son servey militar, lo Cantijoch no n' havia tant sols portat eix esperit de disciplina: hi havia après lo castellá, y se 'n vanagloriava. Tots sos actes públichs y oficials se feyan en castellá: als catalans los hi deixava sols las malas paraulas. Aixís un dia, que devía escriurer á son fill, Anton Cantijoch, domiciliat á Molins de Rey, féu posar lo sobre de la carta ab la direcció següent:

Al Señor Antonio Cantaró
y Tuego

En los Molinos de Su Magestad

Quan á la Plassa no hi havia joch, me 'n anava á cal Badía. La carta que fa poch anys va portarme á llunyas terras la noticia de sa mort me doná un disgust. ¡Pobre vell Badía! com tots li deyam. Tenia botiga d' esparter sota 'ls porxos, y era potser l' home de

Reus més conegut; sempre ab la barretina morada al cap, lo nas vermell, la llima á la má fent taps de suro, ó l' agulla de ferro de dos pams cusint sárrias. Pocas vegadas deixava 'l treball, y per distreures reunia en sa botiga á tots los vells de Reus majors de 60 anys, que hi anavan com á un círcol. Allí, senta's davant per davant en dos rengleras de cadiras de bova y fusta blanca, ¡bé

n' arreglavan de cosas! Desde la entrada de Suchet fins als anys de la Camancia, no havia passat un fet á Reus que tots no l' haguessen vist y que cada hu no 'l contés á sa manera. ¡Venerable colecció de mómias, de la qual no 'n queda ja una mostra!

Jo anava allí: algun cop lo Badía 'm donava vesch pera anar á parar, ó li arplegava algun tros de suro vell pera fer un barco, á cambi de guardarli la botiga si may pujava al pis. Porque lo qu' es sortir al carrer, aixó no ho va fer potser en mitj sigle de sa vida. Davant de la botiga no anava més que á son tros de porxo, que considerava com part integrant d' aquella; mes á la acera de fora no hi sortí may. Era la seva manía. Feya vint anys que 'l carril anava á Taragona; mes ell no vejà 'l carril. Tenia una venjansa que satisfer; no pogué realisarla porque hauria degut baixar á la plassa. Y 'l fet es curiós. Mon bon amich que 's diguá, 's diu y 's dirá probablement per sempre lo Jaumet Padró, féu un dia lo retrato del Badía. Aquest ho sapigué y 's posá furios: jurá que 'l Jaumet la pagaria si may queya á las sávas mans. Mes fou fácil evitarho: quan en Padró baixava per la plassa, al passar per davant de la botiga, anava á donar lo tom per la acera de fora. Aixís lo separava de son enemich la distancia de un metro, abisme infranquejable que equivalia á una eternitat.

¡Y la Plassa al hivern! Allá pèr mitj novembre, quan lo seré bufava de valent baixant p' l' carrer

de Monterols, se veyen apareixer cap al tart las castanyeras ab sas fumantas calderas rodonas, lo

fanal de llauna y 'l sanalló tapat ab esqueixos de draps que aguantavan la calor de las castanyas. ¡Cinch un quarto! Quantas voltas me 'n vaig anar á casa sens menjarne, filosóficament pensant que 'ls diners corrian molt mal distribuïts pèl món. ¡Quín contrast entre eixa Plassa de la nit y la que 's veyá al matí! Llavors desapareixia la pedra sota la capa de verdura que la cubria, llegums, hortalissas y fruytas de tota mena; mentres que 'l cel també se'n anava amagant per aquellas prehistóricas velas cuadradas fetas ab una borrassa, un péu y duas canyas. Era un quadret qual animació recordaré eternament: la arribada de las revenedoras al bon matí, ab carros carregats y sarrias plenas: la instalació, que may se feya sens mitja dotzena de disputas y barallas: la venta ab las criadas de senalló farcit, las senyoras de cistella petita, y fins los senyors ab los quatre bechs del mocador lligats pera fer bossa. Y finalment, allá vers las onze tots desapareixian, quedant la Plassa deserta, plena de tronxos y fulas per terra, sobre 'ls quals passejava la melancólica figura del Tano de la Brossa ab sa llarga escombra, recullint en las sarrias de son ruch primer, en son carro destartalat després, aquells restos cayguts de la batalla.

Y no olvidém á la Plassa quan se vestía de festa. Si la professó passava per allí, per finestras y balcones surtian los verts demassos y 'ls cobrellits vermells á pendre l' ayre fent de catifas. Un dia vaig véurela més animada que de costúm; era fa vint anys, y 's tractava de donarli un adorno exótic en nostra terra, un arbre de la llibertat. Darrera gran corteig civich aparegué l' arbre, un petit roure tan enflocat y cobert de cintas que millor semblava lo bé de Sant Joan. Després de eloqüents discursos, se 'l plantá al mitj de la Plassa, posantli entorn una retxa de ferro estreta y alta com una gabia. ¡Pobre arbre! Inútil es dir que no feu res, y 's secá:

en mitj d'aquell pedregal morí d'anyorament.

Mes quant la Plassa mostrava totes sas galas, era en los días de Carnaval, los anys que 'l poble volia divertir-se, y en certas grans solemnitats cívicas ó religiosas. Per Carnaval, se decorava per tot arreu; en son bell mitj tocavan las músicas dalt d'un cadafalch, y allá 's veyan discórrer per l'espaiós àmbit las *Dansas*, airoas parellas de disfressas que del matí á mitj día no 's cansavan de bressarse en las armonías del vals. Y quan se tractava de festejar á la Verge de Misericordia per tornar-la á son camaril després de una gran aflicció, ó de rebre als voluntaris d'Àfrica, s'aixecava en la Plassa la *Piràmide*, colossal monument de tela pintada de groch, blau y cendra, que pareixia un d'aquells panteons que surten al Don Juan Tenorio. Si sapigués qui fou l'inventor d'aquell adefessi, de bona gana plantaria aquí son nom. La tinch á la vista, ab son cada falch entorn, decorat per paneras de flors pintadas alta, desllustrada, rematant per patriotisme ab la imatge del Sant del terme, Sant Bernat Calbó. Y per cert convé recordar que una volta hi pujaren la estàtua tota vestida, ab sotana de fil blanch guarnida en puntas y casulla de vellut negre. ¡Y 'l famós *moliment*, com la gent deya, figurava ser de pedra!

En tals festas, era de rúbrica que la Plassa no quedés en vaga. La animació may hi faltava, puig ja era sabut que per la tarde hi hauria la inevitable *Salva de morteretes*, y per la nit gran iluminació ab gresollets de color.

Totas aquestas diadas nos divertían molt, mes al fons del cor hi deixavan un sentiment de tristesa. Hi havia massa gent per la Plassa, estava invadida, no s'hi podia correr. ¡Semblava que 'ns haguessen pres un trós de casa nostra!

Anys més tart l'he tornada á veure, y ja no es alló dels meus temps. Hi falta la quitxalla: han cambiat las tendas més típicas: fins s'hi aixecan pretenciosas construccions que la desfigurán y no la embelleixen. Tot passa, y tot sembla entrar en eixas fatals corrents modernas de igualitarisme y nivellació; desapareix lo típic y característich, y tots nos mesurém ab lo mateix raser... raser per cert ben curt.

EDUART TODA.

¿VERSOS?

Angelina, en quín apuro
m'ha posat ta pretensió;
lo que m'has dit es pitjó
que dirme: donam un duro.

Que jo 't fassi un vers, pobreta,
¡un vers jol ves d'ahont me 'l tréch,
¿que potser perque estich *sech*
te pensas que soch poeta?

No sé qui t'ha entabanat
per vení' ab semblant sortida;
poeta ni carlí en ma vida.
t'ho juro, no ho soch estat.

No 't puch complaure y m'altera,
crech que ho comprendrás així;
demanarme un vers á mi
es demaná' á un pí una pera.

No ma insuficiencia abulto,
la vritat te dich tant sols,
demana, donsas si vols
una cosa de més bulto,
y tal vegada podré

sortir milló' del apuro;
demánam si vols ¡un duro!!
(y creu que no te 'l daré.)

SAMUEL NUÑEZ BEY.

LLIBRES.

EL DOCTOR SERVANS.—Aquesta obra notable, com totes las degudas á la ploma fecunda de *A. Dumas*, pare. forma un nou tomo de la popular biblioteca de D. Lluís Tasso, que al igual que 'ls altres, s'expén á pesseta l'exemplar. Lo donar llibres de 260 planas, ben impresos, sobre bon paper, ab caràcters elegants y clars, es avuy día un problema editorial que ha resolt victoriosament lo Sr. Tasso.

La traducció del *Doctor Servans*, deguda á don Lluís Calvo, es correcta y esmerada.

Obras teatrals qu'hem rebut aquesta senmana.
Dos llansols y un vestit negre, gatada en tres actes y en vers.

Joseph, Pep y C.^a, comedia en dos actes y en vers.

Las dos, degudas al inagotable autor dramátich *D. Jaume Piquet*, van passar, com moltas altras del mateix, per las taulas del difunt Odeón, fentse populars, molt avants de imprimirse.

... *Joseph Serra*: juguèt cómic en un acte y en prosa, original de *D. A. Guasch Tombas*. Si gué estrenat ab aplauso en lo *Teatro de Novedats*, á mitjans del últim mes de mars.

... *Mis dos papás*.—Juguete cómic en un acto.—Escrit expresament pera 'l Sr. Rossell sobre 'l pensament de una obra francesa, alcansá bon éxit al ser estrenat lo passat istiu en lo *Teatro de Cataluña*, per la companyia del *Teatro Lara de Madrid*.

PA DE CASA, llibret de versos de 'n *Pau Farriol de Ceret*. Ab aquest pseudónim s'oculta, si no estich equivocat lo simpátich nom de 'n *Justí Pepratx*, qu'es, com sab tothom, lo més actiu propagandista de la llengua catalana, á l'altra banda del Pirineu, en l'hermosa comarca del Rosselló.

La colecció comprén prop de cinquanta poesias, casi totes originals, ja qu'entre ellas hi ha algunas traduccions. La major part, ab sa construcció y sa prosoodia rossellonesa, tenen un atractiu especial, pera 'ls catalans, y revelan ab son fondo, 'l geni de aquell poble, germá del nostre.

La nota predominant en las composicions del Sr. Pepratx no es la grandesa, ni la altisonancia, ni 'l vigor, tan en moda entre 'ls floralistas catalans; es la senzillés, la suavitat y algunas vegadas l'ingení, que despunta principalment en las faulas y apólechs.

Com á mostra del caràcter de aquestas composicions, aquí 'n van un parell, extretas al atzar:

LO NAS Y LAS ULLERAS.

FAULA.

Lo nas un día 's va cansar
de servir de caball, com deya, á las ulleras,
y quín servey, vejám, solían li prestar
eixas senyoras?... Cap, sinó ferli regueras,
carregarlo, pesarli y lo desgraciar.
Donchs, arrufantse, ell á terra 'l va llenzar.

LA NOSTRA GENT. (*Dibuix de Mariano Foix.*)

- ¿M' ho promets, avia, que li dirás al papá?
 —Sí; ¿cóm dius qu' es aquest jove?
 —Moreno, elegant, ab una barba molt negra.
 —Bueno, bueno; tot s' arreglará...
 —¿Y farás que 'l papá digui sí? ¿eh?

Va olvidar lo nas, per més fi qu' ell sia, que 'ns tenim d' ajudar, y, sia ó no degut, lo bè fet al pròxim no es pas bè perdut.

Li 'n va costar greu malaltia, los ulls desvalguts de sa guia lo portaren luego tot dret á xafarse en una paret.

LA SANGONERA.

FAULA.

—«¿Y bè, vos he tret de la mort y no 'm donau gracias, senyor?» deya al malalt la sangonera.

—«¿Qué vols dir? ¿Ma salut era ton propòsit? ¡Ca! Un bon sopar. L'has fet, veste á desatipar.»

Y, segons aquesta sentència: «es la intenció que fa l'acció y no pas sols la conseqüència.» Tenia lo malalt rahó.

RATA SABIA.

PRINCIPAL.

Ab tot y ser molt aixerit, graciosot y xistós, *El Forastero* no ha volgut permaneixer més que quatre días á Barcelona.

El Forastero á qui 'm refereixo es una joguina còmica en tres actes y en prosa deguda al senyor Pina y Domínguez. Té una acció massa senzilla y no gayre nova, y 'ls personatjes se preocupan més de fer riure que de conservar los contorns que haurían de caracterisarlos.

En la execució sobresortí 'l Sr. García, si bè qu' exagerá algún tant: lo Sr. Mesa se bellugá com sempre, ansiós de pescar l' aplauso del públich: lo Sr. Peña bè. Y de las senyoras, se distingí l' Alverá, á pesar d' haverse encarregat de un paper que no quadra ja ab lo seu tipo. Las senyoretas Gambardella y Pina secundaren l' execució, mostrantse molt discretas.

LICEO.

En Gayarre va trayent del estuig en que las guarda las més afiligranadas joyas del seu repertori. ¡Quí no l' ha sentit alguna vegada en la *Favorita*, una de sus obras predilectas!... Y á pesar de tot, es sempre una delicia tornar-lo á sentir. Perfecció, ternura, sentiment com ell desplega, especialment en los actes primer y darrer, y més especialment en lo famós *Spiritu gentil*, ningú més. Dir que 'l públich li féu repetir aquest fragment entre transports d' entusiasme, fora una redundancia. Lo día que 'l públich no li demani la repetició será que Gayarre haurá perdut aquella véu portentosa, que li val aplausos y fortuna.

La Sra. Stahl debutava ab lo paper de protagonista. Demostrá posehir una véu rodona y ben timbrada en las cordas grave y central y una mica escassa en l' aguda: canta ab distinció, té domini de la escena, y sab endurse 'n al públich. Fou aplaudida en lo duo del acte primer, en l' aria del tercer y sobre tot en lo duo del quart acte.

Lo Sr. Laban, á molt bona altura, com sempre

que canta 'l rey Alfonso, y 'l baix Sr. Riera molt acertat en lo Baldasare.

Orquesta, coros y hasta 'l cos de ball cooperant al excelent conjunt alcansat per la famosa partitura de Donizzetti.

OPERA Y ROMEA.

M' haurán de dispensar que passi de llarch.

Per lo que respecta al primer teatro no he sentit á la Brambilla Panchielli, que va debutar ab *Il Trovatore*; y en quan al estreno del Sr. *Matxaca*, una funció de gala ha fet que l' aplassessin per la senmana entrant.

¡Pobre Sr. *Matxaca*! ¡May li arriba 'l seu día!

ESPANYOL.

¿No veuen com van sortint las obras de màgica?

A la *Redoma encantada* ha succehit *La estrella de oro*, ó si volen un altre titol: *De pescador á soberano*.

La producció, dat lo módich preu d' entrada, está presentada ab bastanta riquesa.

No deixarán de anarla á veure 'ls aficionats al género.

TÍVOLI.

De Sant Pol al Polo Nort.

De la Terra al Sol.

Cádiz.....

Un tractat de geografia, ó bè un llibre de viatjes ab acompanyament de música.

Y per lo regular, ab bonas entradas.

NOVEDATS.

La comedieta del Sr. Arús *La Cambra* era ja coneguda, y meresqué aplausos.

La pessa *En Panxa Ampla* del Sr. Alsina y Clós, es un juguè entretingut y plé de xistes de bon género que valgué al autor ser cridat á las taulas al final de la representació. Se distingiren en sa interpretació las Sras. Mallí y Llorente y 'ls Srs. Capdevila, Oliva y Marqués.

Diumenje, reproducció del drama *Pobre madre!* una reproducció qu' equival á un estreno. Feya tants anys que no s' havia representat, que ja casi ningú se 'n recordava.

Moltas vegadas lo vell no sols fa l' efecte de nou, sinó que agrada tan ó més que lo que s' estrena. L' obra sigué ben interpretada pels principals actors de la companyia Tutau-Mena.

CATALUNYA.

Cap novetat.

Lo repertori de sempre: es á dir lo repertori en que tan se distingeix l' estudiós actor Sr. Riu-tort.

CIRCO ECUESTRE.

Certs músichs escriuen romansas sense paraulas. ¿Perqué 'ls directors dels Circos no han de poder combinar també dramas muts, es á dir dramas mimichs?

Le Bracconnier, ab sos tres actes y sos déu cuadros, ab sa festa de cassadors amenisada ab lo tiro al blanch; ab sa cassa del ciervo; ab la mort del guarda-bosch; ab l' acusació que pesa sobre un ignocent; ab la reunió del tribunal; ab lo reconeixement del verdader culpable; ab la fuga de aquest, perseguit per lo capitá de gendarmes y finalment ab lo suicidi del traïdor, es un drama complert, té acció, moviment, efectes, no li faltan més que paraulas.

L' obra, perfectament ensajada va agradar molt

DIAS DE MODA.

Mentres la música sona,
las pollitas *comme il faut*
passan la tarde *exposadas*
dintre de la Exposició.

al públich, y es més que probable que se sostindrà molt temps en lo cartell.

N: N. N.

LO TRESOR.

A MON AMICH J. SALA.

Com petjada de la gent
que duya casco y corassa
dalt d' un mont s' alsa imponent
un castell que indiferent
contempla lo temps com passa.

Un any á un altre segueix
un sigle y un altre veu,
tot entorn d' ell sucumbeix;
sols lo castell permaneceix
altiu sempre y sempre en peu.

Refereix cosas horrendas
la gent de poblat clatell,
mil fantásticas llejendas
y narracions estupendas
á propòsit del castell.

Entre totas la millor
y que més ha conmogut,
es la que diu que hi ha un tresor
ab més riquesa, ab m's or
que d' América n' han dut

Aixís no ha pogut faltarhi
qui, mogut per l' ambició
aná al castell temerari,
pero tothom al entrarhi

ha tocat lo pirandó.

Fins que un día poguent més
l' ambició que 'l temor junt
un, encar que por li fes
per arreplegá 'ls dinés
se 'n puja montanya amunt.

Per l' avaricia tossut
arriba á dalt y se 'n entra;
més al veure 'l castell mut
rónech, desert, vell y brut
li agafá fins mal de ventre.

Al ruído que promou
caminant, l' eco desperta
y sembla al soroll que mou
que 'ls guerrers poblin de nou
la fortalesa deserta.

Restos d' aquell temps passat
veu á cada pas que avansa;
allí un casco rovellat,
allá un sabre vell, y oscat,
un tros de pendó, una llansa...

Tot recorda al visitant
aquell temps guerrer y fort
en que 's vivia matant,
del neixer fins al instant
en que arribava la mort

Fora l' impresió primera
nostre visitant camina
sens' mirar qué deixa enrera;
no veu res en sa fal-lera
puig l' avaricia 'l domina.

Busca per tots los recones,
reconets y reconassos,

crusa salas y salons
sense trobar los milinos
que l' han portat á tals passos.

S' entornava ja pansit
com si vingués de un enterro,
quan veu á un quarto petit
un roch al que anava unit
un macís anell de ferro.

Fremétich tira que tira,
més inutilment se cai s i,
pues la pedra no es de fira,
fins que va ab lo cor plé d' ira
á buscá' un mánech de llansa;

lo posa convenientment
fentlo servir de palanca,
y ab lo sèu esfors potent
veu alsars' pausadament
la llosa que 'l tresor tanca

¡Instant suprém! veu alsada
la pedra ab un goig inmens,
mira... y ¡jestrella malvada!
veu lo que més desagrada
per la olor, que no es d' incens!

SAMUEL DEL PALAU.

Los discursos de Castelar son, sens dupte, la nota característica de la senmana.

L' ilustre orador ha tingut á bè prodigarlos, fent gala de sa pasmosa eloqüencia, de la universalitat del sèu talent y de una assombrosa resistencia física.

Divendres, discurs polítich, en lo Centro republicá histórich. En ell féu la defensa més completa, calurosa y rahnada del sufragi universal.

Dissapte, discurs sobre l' art en general y l' art en Catalunya, pronunciat en lo Saló de Congressos del Palau de Ciencias de la Exposició, ab motiu de inaugurar la segona serie de conferencias, lo Centre artístich barcelonés.

Dilluns, discurs en l' Ateneo obrer, combatent la utopia socialista.

Y dimars magnífich discurs en l' Ateneo barcelonés, sobre literatura catalana que li valgué la més estrepitosa de las ovacions.

Quatre discursos, quatre triunfos. Perque es impossible oir á Castelar sense sentirse enlluernat per la màgia de sa paraula incomparable, y seduhit per aquella forsa irresistible de rahó y de bon sentit que campejan en totas las sévas creacions oratorias.

Podrá desapareixer la monarquía; pero vivint Castelar, sempre quedarà un rey: lo rey de la eloqüencia.

No tinch possibilitat d' extractar los quatre discursos á que acabo de referirme, per ser l' un polítich y per lo tant agé á la índole del nostre periódich, y no haverse publicat los altres en los periódichs locals, y no per falta de taquígrafos, sinó perque aquests senyors, á lo millor, en lloch de seguirlo ab la ploma, s' entregavan al goig d' escoltarlo y cedían al impuls del general entusiasme.

Pero sí, dech citar los párrafos qu' en lo discurs del divendres va dedicar á Barcelona y á Catalunya entera.

Impossible presentar un quadro més hermós de aquesta terra banyada per un mar que tè dissolt en las sévas ayguas lo blau del cel, y qu' está coronada de poéticas montanyas, entre las quals se destacan las serras de Montserrat. Del aspecte poétich de la nostra terra, de son inveterat amor al treball, de son característich esperit comercial y mercantil, ne derivá 'l Sr. Castelar las aptituds artísticas y la afició constant al cultiu de las arts bellas que distingeix al poble catalá.

Y ab quín entusiasme examiná algunas de las mostras que quedan del art antich catalá! Las galerías de la secció arqueológica de l' actual exposició, plenas d' exemplars primorosos; la catedral de Barcelona, á la qual dedicá párrafos de una bellesa incomparable; la fatxada antigua de casa la Ciutat, lo fris de Sant Jordi de la Diputació provincial; ara 'l quadro de Dalmau, representant als concellers ajenollats davant de la Verge; ara las obras del gran Viladomat, tan catalá que may havia sortit de Catalunya, y tan pur y perfecte en mitj de la general decadencia de la pintura espanyola, y arribant als nostres temps, Fortuny, Vallmitjana, Sunyol y tants altres, inspiraren al ilustre orador conceptes plens de color y de vida, que mereixen ser grabats en bronze y en mármol pera gloria de la terra catalana.

Al final del sèu discurs se declará Castelar alentador del catalanisme artístich y literari.

Conserveu lo vostre caràcter, vingué á dir, lo vostre idioma, las vostras costums: pero no olvideu may que formeu part de la gran familia espanyola, á la qual heu defensat ab la vostra sanch y ab lo foch de vostre entusiasme, aquí en la Península, al Africa y á Cuba.

Y l' imatge de la patria, rica y poderosa, en sa múltiple varietat, formá lo millor período del gran discurs del célebre orador ab tot y ser insuperables los que 'l precediren, provocant á cada punt verdaderas tempestats de aplausos.

Castelar ha pagat ab llarguesa la carinyosa hospitalitat de Barcelona.

Seria de desitjar que sos elogis á la nostra capital s' arxivessin al costat dels que un día va consagrarli 'l gran Cervantes.

Hem de dir que la nota característica de la senmana han sigut los discursos de Castelar, y no es exacte.

Los discursos de Castelar han sigut la nota seria.

La nota cómica ha sigut un' altra.

La nota cómica hem de anarla á buscar en las festas cortesanas, que s' han celebrat al mateix temps.

Va inaugurarlas dijous, lo Sr. D. Camilo Fabra ab un gran ball en los sèus salons.

Bellesa, riquesa, esplendidés...

—Y aixó 'ls fa riure? preguntará algun monárquich recalitrant?

—No senyor. Lo graciós y superabundantment cómich es que algunas personas de las més serias de Barcelona, s' entreguessin ab franca expansió al art sunlime de las piruetas.

Va ballar lo rector de la Universitat Sr. Casanya, lo qual induheix á creure que dintre de poch temps se inaugurarà en aquell centre d' ensenyansa una nova facultat: la facultat coreogràfica, á càrrech del professor Sr. Ortiz.

Y no va ballar tan sols lo rector de la Universitat.

Tambè va ballar lo més eminent dels nostres juriconsults, lo més serio dels nostres conservadors, lo més respectable dels nostres homes públics, l'insigne D. Manuel Durán y Bas.

Y va ballar, segons diuen, ab una senyora que 'n feya dos com ell.

—¿No n' hi ha prou encare?

—No senyors: Falta lo millor.

Y lo millor del cas, es que hasta va ballar don Francisco de Paula.

¡Oh! ¿No 'ls hauria agradat veurel?

¡Ab quina magestat devía agafar á la balladora!... ¡Y ab quin cuydado, devía enretirar lo cap per no ferli pessigollas á las galdas, ab las patillas, que son l' adorno principal de la seva respectable fesomia!

¡Ah, jo me 'l imagino y m' hi recreo y ab mí tot Barcelona!

¡Quan arribi l' hora solemne d' erigirli una estatua, ja cal que l' artista encarregat de cisellarla no ho olvidi!

D. Francisco de Paula ha de passar á la posteritat en actitud de ballar uns rigodons.

De la *Soirée* donada en los magnífichs salons del opulent D. Camilo, sembla que 'n sortirà un nou capítul per afegir al famos *Código Fabra*.

Prescripció de alta importancia, concebuda, si fa no fa en los termes següents:

«Quan se dongui un ball, si á l' hora del *buffet* un dels convidats se 'n emporta un caixó de cigarros, l' amo de la casa no ha d' enfadarse.

«Al contrari: procurarà somriure, y ab tota l' amabilitat, preguntarà al ocupant del caixó:

—¿Sembla que la marca de aquests cigarros li agrada molt!

«L' interpelat, apretant lo caixó perque no li escapi, es probable que respongui, que 'ls cigarros son excelents.

«Llavors l' amo de la casa ve obligat á enviar-li l' endemá quatre caixons de cinquanta cada un.

«Pero aixó sí, quan torni á donar una reunió s' abstinirà de convidarlo.»

Segueix lo capítul de las recepcions cortesanas. Divendres, vetllada literaria en los salons dels marquesos de Samá.

Van llegir traballs en prosa y en vers, en sa majoria escrits en llergua catalana.

Moltas *toilettes* elegantíssimas, molts escots... y una sotana de capellá!

¡Pobre autor de l' *Atlántida*, y quín mal rato varen ferli passar!

Al poch rato de inaugurada la vetllada, mossen Cinto, que havia estat casi sempre ab los ulls baixos, se va escorrer, buscant en lo carrer un ayre més fresch y refrigerant, que l' atmósfera carregada de perfums que 's respirava en aquells salons, poblats de bellesas y de blancas espatillas femeninas.

¡Si de aquesta feta tindré un nou poema catalá en porta!

Un poema que podrà titularse: *Las tentacions de Sant Antoni*.

Una rectificació: lo grupo titulat *A la escuela*, de que 'ns ocupavan en lo número passat, no es

de D. Mariano Benlliure, autor del *Escolá que 's crema 'ls dits*, com diguerem equivocadament, sinó de un seu parent anomenat *Emilio Benlliure*.

A cada hù lo seu.

Me queda per resenyar la recepció del senyor Arnús, efectuada 'l diumenje en lo *Teatro Lirich*.

Los que van assistirhi 'n fan grans elogis.

D. Evaristo, per no ser menos que 'l rector de la Universitat, que D. Manuel Durán y Bas y que D. Francisco de Paula Rius y Taulet, també va ballar.

La infanta D^a. Isabel podrà alabarse de una cosa:

De haver fet ballar á mitj Barcelona.

Dimars, casi de *sopetón*, vá procedirse á la repartició de premis, no als expositors, ja que á aquests no hi havia medi de avisarlos, sinó als presidents de grupo.

Aixó s' ha fet sense que 'ls presidents de las seccions 2^a y 19ª hajan tingut temps encare de formular lo seu dictámen.

Y ab tot aixó ¿encare no li donarán á D. Francisco de Paula, lo marquesat de Olérdula?

Diumenje l' intrépit aeronautá Budoy va penetrar en la Exposició sense pagar entrada.

Va entrarhi per sobre ab lo seu Mongolfier.

En vista de lo qual, sembla que algun individu de la comissió executiva estudia la manera de montar un torniquet aéreo.

He sentit á dir que es molt perillós aquestos dias recorrer á las palpentas los salons de casa la Ciutat.

Per tot arreu s' observan preparatius de festa y de fartori.

Un periodista, que la senmana passada anava á la sessió, entrá en lo Saló nou del Consistori y

A LA RAMBLA DE LAS FLORS.

De las deu fins á la una dona guardia á la florista, y 's mira las senyoretas qu' ell diu que coneix... de vista.

'l trobá obstruït de canastas plenas de botellas de Champany.

Ara, un home que no ho sábiga, entra allà á las foscas y á lo millor ¡cataplum! s' estrella contra aquell pilot de inspiració fermentada y espumosa.

Las festas del *Hôtel de Ville*, tenen un sello especial.

Los *menús* dels àpats se redactan en francès, los plats se guisan á la francesa y á la francesa 's serveixen.

Los vins son tots francesos, menos un, lo indispensable *Jerez*; pero hasta á aquest se 'l basteja ab nom francès, y la proba es que 'n diuhen *Xerès*.

¡Gran manera de protegir á la industria y á la producció nacional!

De Espanya y particularment de Barcelona no 'n volen res més que 'ls quartos ab que pagan tanta y tanta disbauxa.

Al últim se segueixen en part los nostres consells. Ja que 'ls bitllets de la Exposició no 's venen per sí mateixos, se procura endossarlos á domicili, enviantse al efecte unas circulars molt eloqüents á las corporacions, societats y personas conegudas per la seva posició desahogada.

¿Saben fins qui ha rebut una circular brindantli bitllets de la Exposició?

¡Horrorisinsel! Lo *Centre Catalá*, aquella mateixa corporació que ab tanta energia y constancia ha combatut la celebració de la Exposició universal de Barcelona.

Quan acut á tals recursos y tals desitjos exposa, molt mal déu veure's la rifa l' arcalde de Barcelona.

En un convit.

La mestressa de la casa, dona supersticiosa, observa que á la taula son tretze comensals.

Un dels convidats, per treureli l' aprensió 's' alsa y 's disposa á marxar.

—No ho permetere de cap manera—replica la senyora—en tot cas, me 'n aniré jó.

—¿Vol callar?...

Y aquí una pugna de compliments entre tots los que 's troban alrededor de la taula.

Fins que un regidor, molt conegut per las sevas tragaderas, exclama:

—Senyors, jo tinch un medi de arreglar la cosa, sense que ningú tingui de moure's. ¿No som 13 á taula? *Pues bueno* jo faré un sacrifici: menjaré per dos.

EPÍGRAMAS.

Un cop que la cama, Emilia,
més de lo just aixecá,
ho va veure l' Amadeo
y d' ella 's va enamorar.

Y ara 'l noy Ignaci corre
dihent:—Sempre m' hi pensat
que 'l veure una mica massa
dona rodaments de cap.

TAGHUROFF.

—Desde aquí veig á una nena
que 'm fa l' ullet ja fa estona.

—¿Vols dí aquella del llas blau?

—Sí.

—Home, ¿qué no veus qu' es bornia?
PEPET D' ESPLUGAS.

En Cos, ja 'l coneixerás
un xicot molt alt y gros,
se casa ab la Clara Bas
que 's dirá, ¡vegin quin cas!
Donya Clara Bas de Cos.

CUCARACUCH.

Deya la Dominga un día
á n' en Just, lo gendre seu:

—Escolta, si jo 'm moria
¿vindrias á enterro meu?

Aixó sols ho preguntá
per probar la fé de 'n Just,
y aquest li va contestá:

—Sí, senyora; sí, ab molt gust.

J. STARAMSA.

D.ª Reparada, no pot ferhi més: tothom sab que vá matar al seu marit á disgustos, y á pesar de tot, no parla d' éll que no 'n fassi 'l gran elogi.

—¡Oh! 'l meu difunt... ¡Era un ánge!... ¡Quín carácter!... ¡Quín cor!... ¡Quína bondat!

Un día 'l gendre de D.ª Reparada, cansat de sentirli repetir cent vegadas lo mateix, exclama:

—¿Vosté l' estimava molt?

—Moltíssim.

—Llavors, permétim que li digui una cosa.

—¿Qué?

(Continua á la página 704.)

ENTRETENIMENTS DELS EXTRANJERS.

Com l' arcalde s' ha menjat
lo programa de la gresca,
passan aquí tot lo día,
dormint ó prenent la fresca.

LOPEZ-EDITOR. Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, número 20, Barcelona.

M. Martinez Barrionuevo

EL DECÁLOGO

IV

HONRAR PADRE Y MADRE

Novela española

POR

M. MARTINEZ BARRIONUEVO

Un tomo en 8.º esmeradamente impreso, Ptas. 1'50.

OBRA NOVA

La poesía catalana á Sardenya PER **EDUART TODA**
Un tomo en 8.º, Ptas. 1'50.

TARTARIN EN LOS ALPES por ALFONSO DAUDET, version castellana de EUSEBIO BLASCO. Un tomo en 8.º con profusion de grabados, Ptas. 5.

CARNE DE CAÑON POR CH. ilustraciones de PASSOS **LA BARRICADA** Ptas. 0'50

ALGO Coleccion de poesias de J. M.ª BARTRINA, ilustradas por José Luis Pellicer. Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

GOTAS DE COÑAC Pesetas 3

FREDERICH SOLER
NITS DE LLUNA
APLECH DE POESÍAS CATALANAS ab un prólech de VALENTÍ ALMIRALL y dibuixos de J. Lluís Pellicer
Segona edició Ptas. 2

POESÍAS FESTIVAS Y SATÍRICAS
DE VICENS GARCÍA
RECTOR DE VALLFOGONA
ab dibuixos de 'n J. Pellicer Monseny. Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

AVÍS Tenim molt adelantada la impressió de
L' ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

DON JUAN TENORIO por J. ZORRILLA Ptas. 2.
EL NUEVO TENORIO por J. M.ª BARTRINA y ROSENDO ARÚS, Ptas. 2.
EN JOANET Y EN LLUISET parodia de D. JUAN TENORIO per Sanall y Serra, y ab dibuixos de Gomez Soler, Ptas. 0'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, & bè en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém de extravios, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

—Que vosté ha olvidat lo primer deber del matrimoni.

—¿Cóm, s' entén?

—Sí, senyora: la dona casada ha de seguir al marit. Vaji á trobarlo.

Un capitá retirat, durant l' época de vacances, té á casa seva una neboda que s' educa en un col·legi.

Un día li diu:

—Escolta, noya.

—¿Qué vol tío?

—¿Qué sabs fer all-y-oli?

—No, senyor.

—Y donchs ¿qué redimontri 'us ensenyan en aquests col·legis?

Per haver perdut un usurer un bitllet de cinch duros, va caure malalt.

—Pero home de Déu—li deya un seu amich—¿posarse malalt per haver perdut un bitllet de cinch duros!... Sembla mentida.

—¿De cinch duros? ¿De vuit!

—Cóm s' entén de vuit duros.

—¿Es que jo hi conto 'ls interessos de un any!

En una barraca de banys:

—Tè, ¡m' han robat lo rellotje!... exclama en Manel desesperat y passantse la mà esquerra per la butxaca de l' armilla.

En aquell moment surt del aygua un banyista, enterament nú, y al sentir aquelles exclamacions, diu:

—Si parla per mí, ja li dono permís per escorcollarme.

En un magatzém de instruments musicals:

—¿Qué se li ofería?

—¿Qué venen pessas de piano?

—No senyor: aquí no veném més que pianos enters.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA 1.ª—*Me-mo-ri-a.*
2. Id. 2.ª—*Ca-len-da-ri.*
3. ANAGRAMA.—*Pots-Post.*
4. ACENTÍGRAFO.—*Animá-Anima-Ánima.*
5. TRENCA-CLOSCAS.—*La pena de mort.*
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Benicarló.*
7. GEROGLÍFICH.—*D' un punt s' erra la grossa.*

XARADA

La tíu qu' es de *Total*
y qu' es *tres-hu* per demés
ha de dur un *hu-dos-tres*

pel nebodet de 'n Marsal;
més com primé 'l portará
á *prima-quarta-girada*
compro una gabia ja usada
per poderlo aposentá'.

GIL RAMENTOL.

MUDANSA-CONVERSA.

—Miréu, Pau, si es animal
l' heréu de casa 'n Massot,
que cambiá dugas *total*
per dos dotzenas de *tot*.

—Pero en cambi 'l noy petit
ja es molt més espavilat,
puig per cinch naps ha comprat
una...

—¿Qué?

—Vos ho havéu dit.

ROMA ESPINAT.

TRENCA-CLOSCAS.

D. LOPE TELL, BARÓ DE NOM.

Formar ab aquestas lletras lo títol de una comedia catalana.

CARTIPÁS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

- 7.—Consonant.
5 2.—Nota musical.
5 2 3.—Cantitat.
5 4 7 8.—Animal.
5 2 3 3 4.—Cantitat.
5 4 3 2 7 8.—Apellido.
5 4 7 5 6 3 4.—Poble catalá.
1 2 3 4 5 6 7 8.—Nom de dona.
5 6 3 2 3 3 8.—Ciutat.
5 8 7 6 3 8.—Nom de dona.
5 2 3 8 7.—Ciutat de Italia.
5 6 3 4.—Fruyta.
5 6 3.—Es dols.
5 8.—Part de la persona.
5.—Consonant.

D. GRAU Y LLIMONA.

ROMBO.

Primera ratlla vertical y horisontal: una lletra.—Segona: lo que hi ha en molts escalas.—Tercera: fruytas.—Quarta: poeta castellá.—Quinta: animal.—Sexta: nom de dona.—Séptima: consonant.

SALDONI DE VALLCARCA.

CONVERSA.

- ¿Miguelito, estás molt pensatiu?
—Ca, Rita, t' ho sembla.
—Mira que t' ho conech, no ho neguis.
—Vaja, t' ho diré: una senyoreta m' ha fletxat.
—¿Se pot saber, quína es?
—Dona, si ja ho he dit.

M. MOLOK.

GEROGLÍFICH.

∴
+
T I R
O O O O O
T I R I
+
N R R R

J. BADIA.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23.